

vanuit ongepeilde diepte bouwend en vormend werkzaam. De entelechie, die mysterieuse eenheid, die ook in den geest der talen ons tegen treedt is noch tot het volkomen gepreformeerde, noch tot het zuiver epiphenomale herleidbaar. Hier is de problematiek van alle historische levensontwikkeling gespecificeerd tot die van de zelfstandigheid van het geïsoleerde woord tegenover het verband van het geheel (taal).

De kennende subjectiviteit ontwaart in den vloed der historische verschijnselen de continuïteit van het geheel op onmiskenbare, maar verrassende wijze. Deze continuïteit is niet grijpbaar als een verschijnsel onder de verschijnselen, maar de kennende subjectiviteit heeft er weet van. Voor de objectivering en het analytisch onderzoek leidt ieder afzonderlijk verschijnsel zijn aanwijsbaar eigen bestaan in de voortdurende activering van zijn gebruik. Noch het eerste noch het andere aspect kunnen elkander vervangen. De kennende geest is vooral daarin bewogen, dat hij tusschen het afzonderlijke en het geheel, het toevallige en het wezenlijke bemiddelend heen en weer gaat.

De problemen der algemeene taalwetenschap hangen samen met de verhouding van ervaring en menschelijk kenvermogen. Empirisch gezien zijn er slechts talen. *Algemeene* taalwetenschap zou slechts een behoefte der menschelijke subjectiviteit kunnen zijn. De onderscheiding, waardoor in het onbegrensde materiaal de stof voor deze wetenschap wordt gevonden zou niet meer beteekenis hebben dan die van een schematische vereenvoudiging. Zoo ware de beoefenaar van dit vak immer in het nadeel tegenover den specialist. Een feit is, dat zoowel individueel als historisch de kennende subjectiviteit met het concrete aanvangt. Dit pleit echter nog niet tegen de idee eener algemeene systematische wetenschap. Slechts is de verhouding van algemeen en bijzonder hier in hooge mate van de ervaring afhankelijk, en hierin onderscheidt zich logisch en zakelijk het terrein der talen van dat der mathesis, waarin het algemeene het bijzondere zonder uitzondering omsluit. In een ervaringswetenschap heeft het bijzondere steeds iets eigenzinnigs. Het